

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ^{1*} อุษณีย์ สีนนลี² ณัฐชยา สมมาศเดชสกุล³ และวดีธิ ยลชื่น⁴

¹วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

³สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก อำเภอพระสมุทรเจดีย์
จังหวัดสมุทรปราการ 10290

⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แขวงทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

Received: 26 December 2024

Revised: 17 April 2025

Accepted: 7 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ 2) ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรทาร์ยามาเน่ จำนวน 367 คน จากการเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการมุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1) ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศ; การบริหารเชิงกลยุทธ์; โรงเรียนวิทยาศาสตร์

The Skills of Excellent School Administrators with Strategic Management in Science School of Thailand

Phongsak Phakamach^{1*} Autsanee Seenonlee² Natchaya Sommartdejsakul³
and Wadit Yoncheaun⁴

¹*Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship Rajamangala University of Technology,
Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province 73170, Thailand*

²*Faculty of Education, Northeastern University, Mueang Khon Kaen District,
Khon Kaen Province 40000, Thailand*

³*Educational Innovation Institute, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province 73170, Thailand*

⁴*Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Taweewatana District, Bangkok 10170, Thailand*

Abstract

This research aimed to study 1) the skill level of excellent school administrators in science schools, 2) the level of strategic management in science schools, and 3) the relationship between the skills of excellent school administrators and the strategic management of science schools in Thailand. The sample group consisted of administrators and teachers in science schools, with a sample size determined using Taro Yamane's formula, yielding 367 participants obtained through proportional allocation and simple random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research findings revealed that: 1) The overall average skill level of excellent school administrators in science schools was at the highest level. The dimension with the highest mean was the skill of striving for school excellence, and the dimension with the lowest mean was communication and collaboration skills. 2) The overall average level of strategic management in science schools was at a high level. The dimension with the highest mean was the strategy for enhancing competence and personnel development, and the dimension with the lowest mean was the educational supervision strategy for developing student quality. and 3) There was a statistically significant high positive linear relationship between the skills of excellent school administrators and the strategic management of science schools at the 0.01 level.

Keywords: Skills of Excellent School Administrators; Strategic Management; Science School.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“โรงเรียนวิทยาศาสตร์” เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในลักษณะของโรงเรียนประจำ เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้กับผู้มีความสามารถพิเศษที่มีกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ และเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนกลุ่มด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของนานาชาติ โดยมีพันธกิจที่ว่า ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศเพื่อดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในลักษณะของโรงเรียนประจำสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในภูมิภาค ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ควรมีลักษณะพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตวิญญาณของการเป็นนักวิจัยและนักประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รักการเรียนรู้ มีความเป็นไทย มีความมุ่งมั่นพัฒนาประเทศชาติ มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติ ย่อมใช้รูปแบบในลักษณะการบริหารจัดการที่เป็นเลิศเพื่อให้เกิดความสำเร็จรวมถึงการบรรลุตามพันธกิจและจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (Sinlarat, 2020; พงษ์ศักดิ์ ผกามาต และคณะ, 2565)

พัฒนาการของโลกมีความก้าวหน้าทางด้านระบบไอซีทีอย่างรวดเร็วและเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกลายเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการวิธีแห่งการเปลี่ยนแปลงและการสร้างพัฒนาการสมัยใหม่ในหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกระดับ (Yangambi, 2023) เนื่องจากทุกฝ่ายต่างมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้นจากอดีตสู่ปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการการศึกษาที่ดีและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการศึกษายุคดิจิทัล เพราะการก้าวหน้าที่ช้าจะทำให้เราเสียโอกาสอีกมากมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศการบริหารจัดการการศึกษาจึงเป็นอีกประเด็นสำคัญซึ่งจะต้องก้าวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญเพื่อการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงไปสู่โหมดของการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างจริงจังเพื่อให้คุณภาพการศึกษาไทยทัดเทียมกับนานาชาติประเทศเป็นสำคัญ (ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ, 2563; Sinlarat, 2020; Yangambi, 2023)

เมื่อพิจารณาทักษะการบริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ รวมถึงความชำนาญการของผู้บริหารในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่แบบมืออาชีพทั้งในด้านการกำหนดทิศทางนโยบายและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ อีกทั้งยังมีการสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร รวมถึงสามารถใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และคณะ, 2565) อย่างไรก็ตาม ในการที่จะผสมผสานทักษะการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศเพื่อบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่มีอิทธิพลในการบริหารการศึกษาและส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนให้มีคุณภาพย่อมจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาและนโยบายสำคัญต่าง ๆ ของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นสำคัญ (Smith & Johnson, 2021; Phakamach et al., 2023) โดยจะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่รวมถึงความรับผิดชอบของผู้บริหารมีมากมายตามวาระที่กำหนด ดังนั้น ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น ได้แก่ มีทักษะทางปัญญาสูง มีเจตคติที่ดีและจิตเชิงสร้างสรรค์ มีการปรับตัวเชิงกลยุทธ์และมุ่งมั่นความสำเร็จ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานให้ถือว่ามีความได้้นั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือ ตัวผู้บริหารเองก็ต้องมีคุณภาพด้วยเช่นกัน โดยต้องพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำที่ต้องนำความเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารจัดการยุคใหม่ได้ตามกรอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเชิงประจักษ์ (Mitchell, 2020; Costanza, 2022; Alauddin & Yamada, 2022; พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และคณะ, 2566)

ดังนั้นการที่โรงเรียนวิทยาศาสตร์จะประสบความสำเร็จและอยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และการเปลี่ยนลักษณะองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovative Organization) ที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา รวมไปถึงการสร้างนิสัยนวัตกรรมให้เกิดขึ้นกับคนในองค์กร นั่นก็คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่จะต้องมีความคิดริเริ่ม สามารถสรรค์สร้างรูปแบบการทำงานและวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ โรงเรียนควรรับผิดชอบในการสร้างนวัตกรรมและเครือข่ายแห่งความคิดสร้างสรรค์ภายในที่มีพื้นฐานจากการเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงการสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางตรงกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Phakamach et al., 2023) ทั้งนี้ก็นำผลงานจากการเรียนรู้นั้นมาทำให้เกิดประโยชน์เชิงวิชาการ การสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสมัยใหม่ และเผยแพร่สู่การเป็น “นวัตกรรมทางการศึกษา” (Educational Innovator) ของสถานศึกษาอื่น รวมถึงกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่สนใจในการพัฒนาสถานศึกษาสมัยใหม่ ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำที่อยู่ในคลัสเตอร์เป้าหมายเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของวงการการศึกษาของประเทศไทยร่วมกันและขยายขอบเขตของความรู้ให้ลึกซึ้งกว้างขวางออกไปในระดับสากล (Phakamach et al., 2022; พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และคณะ, 2566)

นอกจากนี้ โรงเรียนวิทยาศาสตร์เป็นหน่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด จัดทำแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาขึ้น แต่ในการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่ผ่านมายังพบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น บุคลากรที่เป็นคณะทำงานรวมถึงงบประมาณที่มีไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น สภาวะทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาแล้วยังส่งผลกระทบต่อการปรับรูปแบบและการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในอนาคตให้ดีขึ้นอีกด้วย (สำนักบริหารงานความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา, 2566) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องทบทวนแนวคิดและทิศทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนและคุณภาพของผู้เรียนในอนาคต จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นล้วนมีความสัมพันธ์กันหลากหลายประการ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศและการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้ตรงตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ รวมถึงความชำนาญการในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมืออาชีพเพื่่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว การพัฒนากระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์และทันโลก อีกทั้งยังมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือการศึกษา 4.0 และมีประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ หมายถึง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกิจกรรมการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา การนิเทศการศึกษาและพัฒนาบุคลากร การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อการนำไปใช้เป็นกลไกการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาโดยมุ่งประเด็นให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

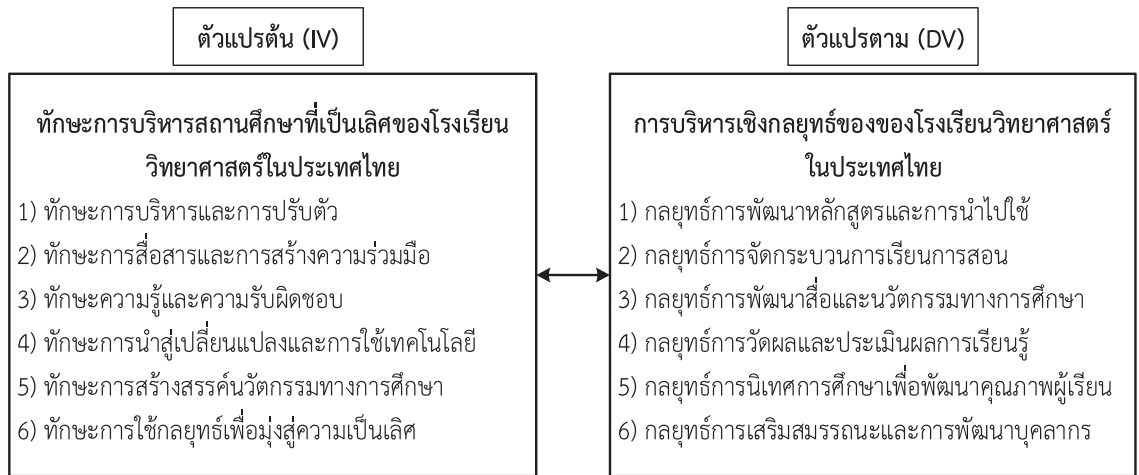
ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) ทักษะการบริหารและการปรับตัว 2) ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ 3) ทักษะความรู้และความรับผิดชอบ 4) ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี 5) ทักษะการสร้างสรรค่นวัตกรรมทางการศึกษา และ 6) ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ กับการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (2) กลยุทธ์การจัดกระบวนการเรียนการสอน (3) กลยุทธ์การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา (4) กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (5) กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ (6) กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย และความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร บทความวิชาการ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยของ ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ (2563) และ พงษ์ศักดิ์ ผกามาต และคณะ (2565) และ วิวรรชน์ เชื้อจิตร์ (2566) และ พงษ์ศักดิ์ ผกามาต และคณะ (2566) และ Mitchell (2020) และ Sinlarat (2020) และ Smith & Johnson (2021) และ Siek (2022) คณะผู้วิจัยจึงนำมาออกแบบกระบวนการวิจัยโดยกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบ แสดงดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร (Populations) ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 16 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนบดินทรเดชา โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย และโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย และ 2) โรงเรียนในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนกำเนิดวิทย์ รวมประชากรศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 4,468 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน ด้วยการใช้วิธีการเทียบสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย และใช้วิธีการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย โดยเป็นผู้บริหารในระดับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้าส่วนงานของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 162 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 205 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 367 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการบริหารของนักวิชาการ

ทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 15 คน ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการบริหารและการปรับตัว 2) ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ 3) ทักษะความรู้และความรับผิดชอบ 4) ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี 5) ทักษะการสร้างสรค์นวัตกรรมทางการศึกษา และ 6) ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ธ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ 4.21-5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3.41-4.20 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก 2.61-3.40 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง 1.8-2.60 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย และ 1.00-1.80 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด โดยช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้นกำหนดได้จากสูตร $= (5-1)/5 = 0.8$

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 15 คน ได้องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) กลยุทธ์การจัดกระบวนการเรียนการสอน 3) กลยุทธ์การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา 4) กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ 5) กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 6) กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนานักวิชาการ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ธ เช่นเดียวกันกับเครื่องมือที่ใช้ในตอนต้นที่ 2

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการการสร้างแบบสอบถามตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษาและถ้อยคำ (Wording) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00

3.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีการสอนวิทยาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.958

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างลิงก์บนระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ โดยได้รับข้อมูลกลับมา จำนวน 367 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2567

5. การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทางสถิติโดยดำเนินการดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์ โดยหาความถี่และร้อยละ

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย และการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีการแปลผลค่าความสัมพันธ์ (r) ดังนี้ 0.81-1.00 หมายถึง ความสัมพันธ์ระดับสูง 0.61-0.80 หมายถึง ความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง 0.41-0.60 หมายถึง ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 0.21-0.40 หมายถึง ความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ 0.00-0.20 หมายถึง ความสัมพันธ์ระดับต่ำ และ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถแสดงผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสามข้อตามลำดับดังนี้

1. ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1.	ทักษะการบริหารและการปรับตัว (X_1)	4.19	0.66	มาก	5
2.	ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ (X_2)	4.14	0.58	มาก	6

n = 367

ตารางต่อ (1)

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
3.	ทักษะความรู้และความรับผิดชอบ (X_3)	4.20	0.61	มาก	4
4.	ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี (X_4)	4.28	0.63	มากที่สุด	2
5.	ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา (X_5)	4.22	0.59	มากที่สุด	3
6.	ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (X_6)	4.35	0.66	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม		4.23	0.62	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.62) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.66) รองลงมา คือ ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.63) ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.59) ทักษะความรู้และความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.61) ทักษะการบริหารและการปรับตัว ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.66) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.58) ตามลำดับ

2. ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยภาพรวมและรายด้าน
n = 367

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร			อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1.	กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Y_1)	4.15	0.61	มาก	5
2.	กลยุทธ์การจัดกระบวนการเรียนการสอน (Y_2)	4.17	0.59	มาก	4
3.	กลยุทธ์การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา (Y_3)	4.19	0.60	มาก	3
4.	กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_4)	4.22	0.58	มากที่สุด	2
5.	กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Y_5)	4.13	0.62	มาก	6
6.	กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากร (Y_6)	4.30	0.62	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม		4.19	0.60	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=0.60$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.62$) รองลงมา คือ กลยุทธ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=0.58$) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=0.60$) กลยุทธ์การจัดกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.17$, $S.D.=0.59$) การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.61$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X}=4.13$, $S.D.=0.62$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (IV) กับตัวแปรตาม (DV) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียน วิทยาศาสตร์ ทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่เป็นเลิศ	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_{tot}
X_1	0.818**	0.835**	0.848**	0.863**	0.815**	0.912**
X_2	0.801**	0.848**	0.879**	0.958**	0.946**	0.890**
X_3	0.842**	0.793**	0.814**	0.833**	0.871**	0.851**
X_4	0.816**	0.889**	0.875**	0.815**	0.824**	0.846**
X_5	0.805**	0.879**	0.864**	0.799**	0.802**	0.886**
X_6	.0913**	0.792**	0.851**	0.788**	0.737**	0.948**
X_{tot}	0.900**	0.901**	0.908**	0.921**	0.892**	0.957**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมากในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.957$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (X_6) ($r=0.948$) รองลงมา คือ ทักษะการบริหารและการปรับตัว (X_1) ($r=0.912$) และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี (X_4) ($r=0.846$) ดังนั้นสามารถกล่าวโดยสรุปจากผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ($\bar{X}=4.35$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ ($\bar{X}=4.14$)

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า มีการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X}=4.13$)

3. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมากในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.957$) แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศทุกด้านล้วนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (X_6) ($r=0.948$) และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี (X_4) ($r=0.846$) โดยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศในแต่ละด้านล้วนมีความสัมพันธ์กันกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยในภาพรวม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจาก

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ มีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการคิดนอกกรอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และคิดวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว โดยนำความรู้ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนแสวงหาวิธีการทำงานและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการสร้างทางเลือกใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม และ พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยผลการวิจัยพบข้อมูลในลักษณะเดียวกันว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ผกามาต และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ โดยผลการวิจัยพบข้อมูลในลักษณะเดียวกันว่า ทักษะที่เป็นปัจจัยหลักของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการบริหารการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phakamach et al. (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล โดยผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลเป็นการพัฒนาทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่กำลังมุ่งสู่ความเป็นเลิศทุกแห่งควรนำไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในระดับสูงสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย พบว่า มีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยทุกแห่งมีการกำหนด นโยบาย เป้าหมาย และพันธกิจที่สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ (2563) และ Siek (2022) ที่กล่าวถึงกลยุทธ์การเสริมสมรรถนะและการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นสิ่งสำคัญลำดับแรกของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และ พงษ์ศักดิ์ ผกามาต และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย โดยผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

วืวรรชน เชื้อจิตร (2566) และ ภาณุณี ตีมังกร (2566) และ พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยผลการวิจัยพบข้อมูลในลักษณะเดียวกันว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมสมรรถนะทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาบุคลากรเช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์เชิงเส้นทิศทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศมีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จากพลวัตรของการจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องปรับตัวและกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการพัฒนาทักษะของตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธีระพงษ์ เจริญศิริ และคณะ (2565) และ วืวรรชน เชื้อจิตร (2566) และ พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้วยเช่นกัน โดยผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นทิศทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุไรรัตน์ หาญธงไชย และกฤษฎี กิตติฐานัส (2566) และ Siek (2022) และ Alauddin & Yamada (2022) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นเลิศในลักษณะเดียวกันนี้ โดยผลการวิจัยพบข้อมูลว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นทิศทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้วยเช่นกัน

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถยืนยันได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการพัฒนาผู้บริหารการศึกษายุคใหม่ในลำดับถัดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการใช้ความรู้และสติปัญญาขั้นสูงแบบมืออาชีพ โดยเป็นผู้นำจากการอาศัยความรู้และสติปัญญาในการบริหารจัดการ การสื่อสารและพัฒนาความร่วมมือ การเป็นผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในความสำเร็จ การยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน การเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน และสามารถนำพาสถานศึกษาเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จและบรรลุผลลัพท์การเรียนรู้ของผู้เรียนอันพึงประสงค์

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กลยุทธ์การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพิจารณารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยอาจใช้รูปแบบมาตรฐานที่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพการศึกษาทางวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริงให้มากขึ้น การใช้นวัตกรรมการวัดและประเมินผล การเรียนรู้สมัยใหม่เพื่อสะท้อนคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวัดและประเมินผลทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อบูมสู่ผลลัพท์การเรียนรู้เชิงประจักษ์ต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยทั้งในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นทางบวกในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ทักษะการใช้กลยุทธ์เพื่อบูมสู่ความเป็นเลิศ และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จึงควรใช้ทักษะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยเป็นผู้สื่อสารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาใช้ในการกำหนดแนวทางและรูปแบบในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในด้านการสื่อสารเชิงรุก เพื่อใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัล เพื่อนำมาใช้อำหนดเป็นแนวทางการบริหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศและการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาบริบทอื่น ๆ เพื่อแสวงหาคำตอบเชิงลึกในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีระพงษ์ เจริญศิริ, มิตรภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 102-116.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2566). นวัตกรรมทางการศึกษา: องค์ประกอบและกลไกการพัฒนาศาสนสถานศึกษาไทยสู่สากล. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 3(2), 161-179.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, ดร.ณิ ปัญจรัตนกร, ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และสุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ในประเทศไทย. *วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี*, 2(4), 14-31.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล และวิบูลย์ ผกามาศ. (2565). การศึกษาองค์ประกอบของการจัดองค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษายุคดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย. *คुरुสภาวิทยากร*, 3(2), 33-50.
- พรหมพิริยะ พนาสนธิ, กรปภา เจริญชันษา, อรวรรณ ชมชัยยา และชัยการ วาทะงาม. (2567). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 22(1), 47-65.

- ภาณุณี ตีมันกร. (2566). ความเป็นเลิศทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน*, 1(5), 1-16.
- ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ. (2563). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทักษะนวัตกรรมสังคม (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวรรณ เชื้อจิตร. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักบริหารงานความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา. (2566). *คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนวิทยาศาสตร์*. <http://www.eseb.obec.go.th/?p=4876>
- อุไรรัตน์ หาญธงไชย และกฤษฎี กิตติฐานัส. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 5(1), 32-44.
- Alauddin, N., & Yamada, S. (2022). TQM Model Based on Deming Prize for Schools. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 14(4), 635-651.
- Costanza, F. (2022). Covid-Related Educational Policies in Action: a System Dynamics View. *International Journal of Public Sector Management*, 35(4), 480-512.
- Mitchell, C. (2020). Engaging Stakeholders Through Collaborative Leadership: Strategies for Success in Educational Settings. *Educational Administration Quarterly*, 56(3), 365-389.
- Phakamach, P., Senarith, P., & Wachirawongpaisarn, S. (2022). The Metaverse in Education: The Future of Immersive Teaching & Learning. *RICE Journal of Creative Entrepreneurship and Management*, 3(2), 75-88.
- Phakamach, P., Senarith, P., Dolprasit, S., Brahmawong, C., Panjarattanakorn, D., Chaisakulkiet, U., Pholsward, R., & Wachirawongpaisarn, S. (2023). Digital Leadership Development Model for Science School Administrators in Thailand. *RICE Journal of Creative Entrepreneurship and Management*, 4(1), 14-26.

- Siek, N. (2022). *Academic Management Strategies of Secondary Schools in Cambodia Based on the Concept of Innovation Leadership Skills. (Doctoral Dissertation)*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sinlarat, P. (2020). The Path to Excellence in Thai Education. *RICE Journal of Creative Entrepreneurship and Management*, 1(2), 60-75.
- Smith, R., & Johnson, K. L. (2021). Inclusive Practices in Educational Management: Strategies for Success. *International Journal of Educational Administration*, 22(1), 77-91.
- Yangambi, M. (2023). Impact of School Infrastructures on Students Learning and Performance: Case of Three Public Schools in a Developing Country. *Creative Education*, 14(04), 788-809.